

החברה להגנת הטבע

אגף שימור סביבה וטבע

מתכונת להתייחסות לתכניות ותכנית מתאר כוללניות

כתיבה ועריכה:

אגף שימור טבע וסביבה בחברה להגנת הטבע

מאי 2019

החברה להגנת הטבע

אגף שימור סביבה וטבע

רקע

עם כניסתה לתוקף של הרפורמה בחוק התכנון והבניה, בדמות תיקון 101 לחוק שקיבל תוקף באוגוסט 2014, קיבלו הרשויות המקומיות תמריץ לקדם תכניות מתאר כוללניות, מאחר ואלו יקנו לוועדות המקומיות שביישובים יותר סמכויות ויותר אחריות. הליך הכנה ואישור של תכניות מתאר כוללניות מהווה צומת קבלת החלטות – הזדמנות שמגיעה לעיתים רחוקות להשפיע על התכנון העתידי של היישובים ועל אופיים.

מסמך זה נועד לשמש את תושבים, אנשי סביבה, סטודנטים וכד' בבואם לבחון תכניות הנדונות בוועדה המחוזית/הותמ"ל. המסמך כולל רשימת נושאים שרצוי לבדוק בתכניות, על מנת להבטיח איזון בין שימור לפיתוח. המסמך מציין נושאי רוחב שרצוי לבדוק בכל התכניות, ונותן דגשים ספציפיים המתייחסים לתכניות כוללניות ליישובים עירוניים (ערים, מועצות מקומיות) ולתכניות כוללניות במועצות האזוריות ובמועצות מקומיות הכוללות שטחים פתוחים וחקלאיים.

כללי

- יש להיזהר ממצב בו הרצון לסיים מהר את התכנית, על מנת ליצור עצמאות יישוביות תכנונית, הוא זה שיכתיב את תוכנה ואת נקודת האיזון בין מידת הכוללניות לבין מידת הפירוט.
- המטרה העיקרית של התכנית צריכה להיות: "הבטחת איכות החיים והסביבה של האוכלוסייה המתגוררת בתחומי התכנית, בהתאם לעקרונות של פיתוח בר-קיימא". לפחות אחת ממטרות התכנית צריכה לעסוק בפיתוח בר קיימא ובשמירת ערכי טבע, נוף, סביבה ומורשת.

החברה להגנת הטבע

אגף שימור סביבה וטבע

נושאים לבדיקות רוחב

- **אילו מסמכים קיימים לתכנית, ובעיקר אילו מסמכים חסרים? האם יש פרוגרמה, נספח תחבורה ציבורית ושבילי אופניים, מבנה עירוני, דוח שיתוף ציבור (ממגוון אוכלוסיות ומשתמשים במרחב), נספח נופי, סקר טבע, וכדומה. תכולת מסמכים:**
 - **תקנון** – התייחסות ועיגון שימור של אתרי טבע, נוף ומורשת. התייחסות לבינוי באזורים טבעיים וצמודי דופן להם, תכנית שימור ליישוב, התייחסות למסדרונות אקולוגים, בנייה ירוקה, צריכת אנרגיה ביישוב, "איי חוס" ומיקרו-אקלים, שימור נגר, ניהול פסולות, עידוד תהליכים של התחדשות עירונית ועוד.
 - **תשריט** – האם אזורים ערכיים מסומנים בייעוד מתאים: שצ"פ/שמורת טבע, הבכנה בין שטח פתוח אקסטנסיבי, ובין שצ"פ לפיתוח אינטנסיבי, שמירה על נחלים וסביבתם במרחב העירוני ומחוצה לו, שמירה על מסדרונות אקולוגים וכיו"ב.
 - **נספח נופי** – מדרג שצ"פים, סימון אתרי טבע (פוליון/סימבול), סימון צירים ירוקים במדרג (הצגת חתכי רחובות – אמורים לאפשר עצים, שבילי אופניים וכו'), פארקים רובעיים/עירוניים עתידיים ושטחם, אתרי עתיקות וכו', מוקדי עניין של היישוב. במועצות האזוריות חשוב שהנספח הנופי יכלול הנחיות לשמירת טבע ונוף ועקרונות לניהול שט"פ, וכן יש לדרוש נספח אקולוגי ונספח הידרולוגי במקומות הנדרשים.
 - **נספח תחבורה** – דרכים ארציות ואזוריות, צירי מתע"ן, מתח"מ, חנה וסע, שבילי אופניים, דיפו, מחלפים מוצעים, חניון לילה/חניון רכב כבד, תחנות תחבורה ציבורית, מסופי קצה, חתכי רחוב, תקני חניה- האם יש התייחסות? האם יש תקנים מופחתים באזורים המשורתים על ידי הסעת המונים?.
 - **סקרי טבע ושטחים פתוחים** – מסמכי רקע לתכנית. האם הממצאים באים לידי ביטוי בנספחים ובהוראות? בנוסף, חשוב שיבוססו על נתונים עדכניים (לא יותר מ-5 שנים לפני תחילת תהליך התכנון). הסקר/ים צריכים לכלול הן התייחסות להיבטים אקולוגיים (עם דגש על אפיון בתי הגידול הטבעיים, מערכות אקולוגיות מאוימות במרחב התכנון, מוקדים ידועים של צמחים ובעלי חיים בסכנת הכחדה, אלמנטים גיאולוגיים ייחודיים) והן לערכי מורשת ותרבות בעלי חשיבות ציבורית (כגון אתרים ארכיאולוגיים והיסטוריים).
 - **נספחי תשתיות** - קווי ומתקני תשתית (מים, בארות, מתקנים ומאגרים), חשמל, תקשורת, ביוב, גז, פסולת, דלק – האם מוצעים מיקומים בעייתיים? האם נשמרים רדיוסי מגן מקידוחים? האם שומרים על מרחקי הפרדה נדרשים מתשתיות אורכיות ומחוללי זיהום אוויר ורעש? הטמנה של תשתיות בתת-הקרקע?

אסור לבנות על פרחי הבר.
רגע לפני שהרקפות, הנרקיסים ופרחי האירוס נכחדו, ילדי ישראל למדו שאסור לקטוף את פרחי הבר. כיום, הפעילות לשמירת הטבע והסביבה ממוקדת בתכנון השומר על מרחבים פתוחים ועל השבת הטבע וה"רוק בעיניים" לערים.

החברה להגנת הטבע

אגף שימור סביבה וטבע

- **נספח עיצוב עירוני** – גובה הבנייה (והאם הולם את תשריט ייעודי הקרקע), מע"ר ומוקדים יישוביים, מתחמי התחדשות עירונית, מרקם בנוי לשימור. האם נשמרים עקרונות לציפוף עירוני, עירוב שימושים?.
- **נספח שטחים חקלאיים** - חשוב לקבוע מדיניות ברורה לגבי מקומות בהם אפשר/אי אפשר להקים מבנים חקלאיים, והאם ניתן להגדיר אזורים ללא ריסוס בקרבת שמורות טבע ובקרבת אזורי מגורים.
- **האם קיימת חריגה מתחומי כתם הפיתוח בתמ"מ?** ואם כן, באיזו מידה ועל חשבון אילו שטחים? לאיזו שנת יעד מכוונת התוכנית? האם בסמכות הועדה המחוזית (במסגרת הוראות גמישות של התמ"מ) או דורש שינוי לתמ"מ? (סמכות מועצה ארצית). כאלטרנטיבה לותמ"ל – חשוב להראות עתודות בנייה בתוך העיר, ללא פריצת כתם התמ"מ. האם כנגד חריגה מתחומי כתם הפיתוח נקבע שטח פתוח מיוחד, והאם השטח שנבחר אכן בעל איכויות וראוי להישמר? יש לשים לב לאפיק המאפשר הרחבה של יישובים מיוחדים ללא מגבלת גודל, בתכנית כוללת המהווה שינוי לתמ"מ.(נדרש אישור מועצה ארצית).
- במחוז צפון יש לבדוק גם האם קיימת הרחבת תחום המרקם העירוני?** בהתאם לסעיף 7.1.2. שנוסף בעדכון תמ"מ א 35 בשאר המחוזות – לא ניתן לחרוג ממרקם עירוני (אלא ברמה של דיוק סטייה מקנה מידה)
- **האם התכנית כוללת גמישות יתר?** למשל יעודים משולבים (פיג'מות), אזורים לתכנון בעתיד, סימבולים. מנהל התכנון גיבש מסמך מדיניות הפורס סוגיות עקרוניות העולות במסגרת הכנת תכנית המתאר הכוללת. גמישות תכנונית מהווה בו עקרון מוביל, אך גמישות רבה מדי יכולה למסמס עקרונית תכנוניים ולהביא לפגיעות שונות בעתיד, וכן, פוגעת בזכות הציבור לדעת מהו האופק התכנוני. לשים לב כי יעוד מוכלל כולל בתוכו גם את כלל השימושים האפשריים (למשל, ביעוד מוכלל למגורים נמצא גם מבני ציבור, שצ"פים וכו'). יש לוודא כי צורכי ציבור יהיו מובטחים (לא פחות משטח/אחוז מסוים).

דוגמא לסעיפי גמישות

1.

1.1 "את הסימונים, הגבולות והסימולים (הסימבולים) שבתשריט ובנספחים יש לראות כמגמה כללית לאיתורם הרצוי. מיקומו, גודלו וגבולותיו המדויקים של הסימבול, ייקבעו בתכנית שתוכן מכוחה של תכנית זו תוך שאיפה לקבוע מיקום שיאפשר את יישומו המיטבי של ייעוד הקרקע הכל בהתאם להוראות תכנית זו".

- **יחס למרחבי תכנון גובלים** – האם קיימת ראייה על אזורית וסנכרון בין תכניות של יישובים סמוכים? (ביחס לאזורי תעסוקה, עתודות דיר). אם התוכנית מהווה שינוי לתמ"מ במרקם עירוני (תמ"מ א 1/35) תהיה חובה להקצות שטח פתוח מיוחד תמורת

החברה להגנת הטבע

אגף שימור סביבה וטבע

תוספת שטח לפיתוח. יש לסנכרן עם ישובים סמוכים, כי השטח הפתוח המיוחד יגביל אותם.

- **מהן הפרופורציות בין מגורים לתעסוקה?** מחד, יש לוודא שהישוב יכול להתקיים מבחינה כלכלית, מאידך, יש לוודא שאין סימון של שטחים מניבי ארנונה בהיקפים מוגזמים. יש להעדיף שטחי תעסוקה בעלי מרכז כובד ראוי, ובעלי נגישות תחבורתית טובה (עדיפות למסילה). יש לעודד שימושים מעורבים/חזית מסחרית בצירים המרכזיים של הישוב, הן כחלק מהרקמה העירונית והן כמקור הכנסה.
- **האם מוצעים מרכזי תעסוקה ומסחר חדשים בשולי ערים ובמרחב הכפרי?** אם כן, יש לברר מהו המצאי האזורי – האם כבר יש שטחם כאלה? מהו המימוש לשטחים מתוכננים? להימנע מתחרות מוגזמת בין ישובים.
- **האם קיימת בתכנית שלביות?** ביחס לניצול יח"ד במרקם הקיים אל מול בנייה על חשבון שטחים פתוחים. האם התוכנית דורשת תשומות משמעותיות מחוץ לה / שאינן תלויות בה (מחלף, מט"ש, ...)? אם כן – מה נדרש למימושה היעיל?
- **מה מידת הרלוונטיות של יעדי האוכלוסייה שנקבעו?** (למשל בתכנית המתאר של דלית אל כרמל נקבעה קיבולת ללא שנת יעד – תאריך המימוש צפוי להיות ב-2,100)
- **מה טיב שיתוף הציבור בהכנת התכנית?** כמה מפגשים נערכו? כמה משתתפים כללו? באיזה שלב של התכנית? מי הוזמנו להשתתף?
- **מה הצפיפויות נטו שמאפשרת התכנית?** : בעדכון תמ"א 35 בוטלה מגבלת כפל הצפיפות. להתייחס ללוחות תמ"א 35.
- **מה צפיפות הברוטו של התכנית? ומה היחס בינה לבין צפיפות הנטו.**
- **האם התכנית מכשירה בדיעבד עבירות בנייה?** באילו היקפים? באילו מיקומים ועל אילו יעודים קודמים? האם ההכשרה משמשת גם לתכנון? (נוספה שכונה או הוכשרו מבנים ובדדים?)
- **מה טיב ההתייחסות למורשת הבנויה? האם יש נספח שימור?**
- **היערכות לשינוי אקלים** – נושא שלא מקבל ביטוי במערכת התכנון. צריך להגביר את המודעות התכנונית למשבר, ובכלל זה זיהוי אזורים רגישים להצפות, לעליית פני הים (כולל קריסת המצוק החופי) ולשריפות יער חזקות יותר מבעבר, וכן התייחסות להצללה במרחב העירוני וצעדים תכנוניים שמטרתם להפחית את "אי החום העירוני".

מהי ההתייחסות לשטחים פתוחים בתחומי התכנית ובסביבתה?

- נחלים

החברה להגנת הטבע

אגף שימור סביבה וטבע

- מכלולי נוף
- סביבה חופית – למשל פארק חופי, מרחק הבינוי מהחוף
- שמורות טבע, גנים לאומיים ושמורות נוף
- יערות
- מסדרונות אקולוגיים

דגשים ספציפיים לתכניות כוללניות במרחב העירוני:

- **טבע עירוני** – האם נערך סקר טבע עירוני? האם הסימון בתשריט בפוליוגון או בסימבול? מה נוסח ההוראות? כיצד מבוטאת ההגנה על אתרי טבע – האם במסמכים מחייבים/מנחים? (להיעזר בהנחיות טבע עירוני שגובשו במחוז ת"א). כמו כן, על הסקר להיות עדכני (עד 5 שנים לפני הכנת התוכנית). ככל שיש מהלך של שינוי גבולות שיפוט, יש לבצע השלמות לסקרי הטבע (עירוני/שטחים פתוחים) בשטחים שלא נסקרו בעבר.
- **מהו מצאי השצ"פים? מה השימושים המותרים בשצ"פים** (לדוגמה, בני ברק – גנרטורים, תחנות טרנספורמציה? חניה בתחום שצ"פ – לשים לב שחניה תת קרקעית לא מאפשרת נטיעת עצים)? **האם יש אבחנה בין שצ"פים ברמות שונות** (כלל עירוני/רובעי/שכונתי)? **האם מוצעות פונקציות מסחריות בשצ"פים? אם כן – מאיזה גודל של שצ"פ? באיזה היקף? (קיוסק או חנויות?)**
- **מאזן ש"פ ברמת עיר / שכונה / רובע...** – כמה שטח פתוח לנפש במצב קיים ובמצב מוצע. האם יש הלימה לתדריך להקצאת שטחים לצורכי ציבור?
- **התייחסות לשלד עירוני ירוק:** צירים ירוקים, עצים. האם השלד הירוק יוצר קישוריות בין השכונות בעיר? האם הצירים הירוקים מקשרים בין שצ"פים, מוסדות ציבור ומוקדי עניין עירוניים? האם יש מדרג שדרות ורחובות? האם נערך סקר עצים עירוני? האם יש סימוני מקבצי עצים לשימור במסמכי התכנית?
- **התחדשות עירונית:** האם ציפוף ובניה לגובה לאורך צירים ראשיים ומתע"ני? האם יש תנאים מחריגים מתחמי התחדשות עירונית לפריצת הוראות תכנית המתאר? האם יש התייחסות להיבטים חברתיים (לדוג', בניה לגובה עשויה להדיר דיירים). יתכן שבאיזורים מוחלשים רצוי לבקש תסקיר חברתי כמלווה תוכנית התחדשות עירונית/פינוי בינוי.
- **תחבורה:** שבילי אופניים – האם מופיעים גם בחתכי הרחובות השונים? רמת הקישוריות בין חלקי העיר (לדוגמה, כשהעיר נחצית ע"י מסילת רכבת/דרך ארצית).? האם מחויבים כחלק מחתך הדרך? ? הולכי רגל – עד כמה השירותים ביישוב נגישים להולכי רגל?

דגשים ספציפיים לתכניות כוללניות במועצות אזוריות:

החברה להגנת הטבע

אגף שימור סביבה וטבע

- (א) **תעסוקות** - מה מצאי התעסוקות? חקלאיות (כולל תעשייה חקלאית) ולא חקלאיות (תעשייה, מסחר, מלאכה, משרדים, תיירות כפרית). נדרשת אמירה חד-משמעית שלא יוקמו מוקדי מסחר במרחב הכפרי. האם ניתנת עדיפות לסוגי תעסוקות התואמות את המגזר הכפרי (חקלאות, תיירות חקלאית..).
- (ב) **מסדרונות אקולוגיים**: יש לסמן בסימון ייעודי ולקבוע הוראות בהתאמה. הוראה מוצעת: **"מסדרון אקולוגי בתוכנית זו נועד להבטיח את רציפות השטח הפתוח במטרה לאפשר מעבר מינים, חי וצומח. בתחום מסדרון אקולוגי לא יותר פיתוח העומד בסתירה למטרות אלה. בתוכנית הגובלת בתחום המסדרון האקולוגי או בשוליו, יקבעו הוראות להבטחת תפקודו ולצמצום השפעות השוליים, ובכלל זה גם הוראות לנושאי תאורה, רעש, סניטציה וכל הפרעה אחרת לחיי הבר".**
- (ג) **מתוך דוח שהוצג בולנת"ע במאי 2011:**

תעסוקה ביישובים כפריים

החקלאות ותעסוקות נלוות לה ביישובים כפריים אמורות לשמש עוגן כלכלי לקיומם. בעדיפות ראשונה יש לעודד תעסוקות הקשורות במעשה החקלאי, בראש וראשונה עיבוד הקרקע, אך גם פעולות נלוות הקשורות בכך, כולל שיווק, ועיבוד תוצרת מקומית. יש מקום לאפשר יזמות חקלאית בהיקפים מצומצמים הנשענת על הפעילות החקלאית.

גם הפעילות התיירותית, ככל שהיא נסמכת על אופיו הפתוח והחקלאי של המקום, ובשטח היישוב או בצמוד אליו, ראויה לעידוד. יודגש כי הפעילות התיירותית נדרשת לשמור על קיום ומאפיינים "כפריים", להשתלב וליהנות מיתרונות האזור, ולא לחרוג ולשבש את מאפיינו (על ידי היקף חדרים גדול למשל) ובכך להתחרות בתיירות העירונית.

תעסוקה אחרת (מקצועות חופשיים) תתאפשר במידה ובמינון ראויים. ככלל אין לעודד מוקדי תעסוקה ותעשייה גדולים אשר מקומם בעיר. יש להתייחס בנפרד לתעשיות בקיבוצים, אשר הפכו זה כבר להיות חלק בלתי נפרד מן הכלכלה הקיבוצית.

חקלאות

- יש לבחון את ערכיות השטחים החקלאיים ולהכווין פיתוח לקרקעות פחות פוריית
- נדרשות הנחיות למבנים חקלאיים (להעיר שיש להעדיף צמידות דופן גם אם התכנית כוללת ש"פ סמוכים).
- הנחיות לשילוב תיירות
- קביעת תאי שטח לשימור היכן שיש ערכי טבע חשובים
- היכן תותר הקמתו של מתקן פוטו-וולטאי בקרקע חקלאית?

אסור לבנות על פרחי הבר.
רגע לפני שהרקפות, הנרקיסים ופרחי האירוס נכחדו, ילדי ישראל למדו שאסור לקטוף את פרחי הבר. כיום, הפעילות לשמירת הטבע והסביבה ממוקדת בתכנון השומר על מרחבים פתוחים ועל השבת הטבע וה"רוק בעיניים" לערים.

החברה להגנת הטבע

אגף שימור סביבה וטבע

מגורים

- 1 קביעת כמות יח"ד – לא בהכרח למלוא המכסה שמאפשרת תמ"א 35 בהתאם לספי כניסה לשירותי ציבור, שמירת רצף רב-דורי וכו'.
- 2 סוגי יחידות הדיור (גודל).
- 3 300 יח"ד היקף יח"ד מינימלי להפעלת שירותי ציבור קהילתיים.
- 4 שילוב המגורים החדשים כחלק אינטגרלי מהיישוב הקיים. (למשל בית יצחק בעמק חפר).
- 5 בעדיפות הכי נמוכה – על חשבון השטח הפתוח בצמידות דופן.
- 6 לבחון ככל הניתן מעבר מבנייה צמודת-קרקע לבנייה רוויה מרקמית, בפרט ביישובים עם אילוצים סביבתיים גבוהים.

המרחב הציבורי

- 1 מבני ציבור שאינם בשימוש – למצוא להם שימוש ציבורי רלוונטי אחר

תנועה ונגישות

- 1 צירי תנועה כמרחבים ציבוריים
- 2 להימנע מהעברת דרכים חדשות בש"פ
- 3 תכנון חניה במקבצים

• חסרה התייחסות כוללת למרחב הסובב:

- **השפעה על המגזר העירוני-בניית צמודי קרקע בהרחבות של קיבוצים משכו אליהן אוכלוסייה עירונית חזקה; פרבור של עסקים למגזר הכפרי מחליש את מרכזי הערים ופוגע בבסיס המס של הרשויות המקומיות; וכן מגמת הפרבור של מגורים ועסקים למגזר הכפרי מעודדת את השימוש ברכב פרטי ומובילה ללחצים לפיתוח כבישים חדשים.**
- מיקבוץ – יתרונות לגודל, שירותים משותפים ליישובים סמוכים:
- התייחסות לשימושים מסחריים ותעשייתיים בתחומי היישוב הכפרי ובשטחים חקלאיים העדפת חיזוק יישובים קיימים על פני הקמת יישובים כפריים חדשים להבחין בין סוגי קיבוצים, נקודת המוצא – מספר יח"ד ע"פ תמ"א 35 ותמ"מים.
- **מגורים** – מה מצאי יח"ד בכל ישוב? יש לפרט סוגים שונים (למשל בקיבוץ: יחידות רגילות ויחידות קטנות שלא נספרות במניין לוח 2, במושב: נחלות, משקי עזר, דיור מוגן...).
- האם יש התייחסות להרחבת יישובים?

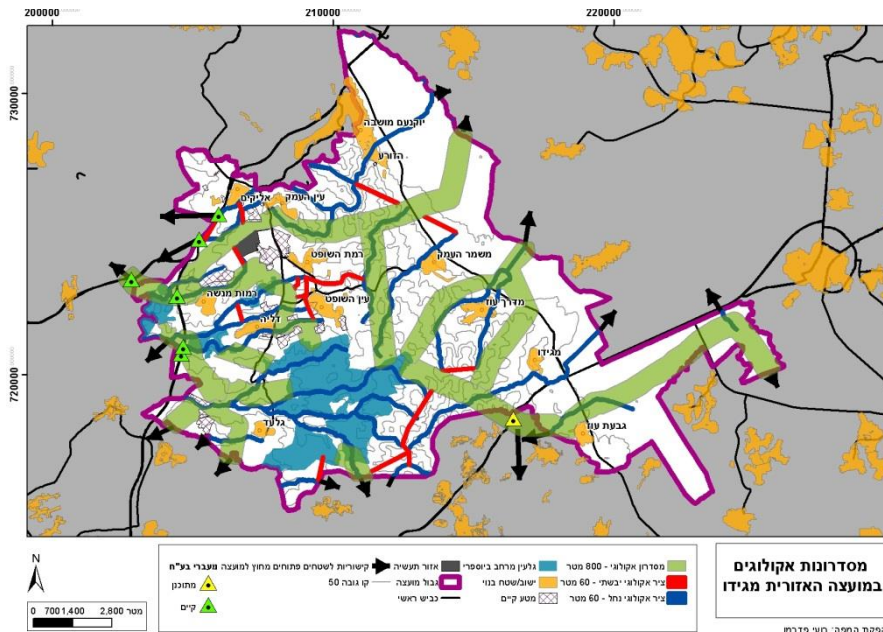
אסור לבנות על פרחי הבר.
 רגע לפני שהרקפות, הנרקיסים ופרחי האירוס נכחדו, ילדי ישראל למדו שאסור לקטוף את פרחי הבר. כיום, הפעילות לשמירת הטבע והסביבה ממוקדת בתכנון השומר על מרחבים פתוחים ועל השבת הטבע וה"רוק בעיניים" לערים.

החברה להגנת הטבע

אגף שימור סביבה וטבע

- **שטחים ציבוריים** (במועצה ובישוב)
- **שטחים חקלאיים** (כולל מבנים חקלאיים ותעשייה חקלאית)
- **שטחים פתוחים ערכיים - שמירה עליהם וקביעת הוראות ממשקיות בשטחים הגובלים אליהם.** דגש על נחלים וסביבתם בשטח הפתוח.
- **מהו טיב הרקע הסביבתי לתכנית?** האם נערכה תכנית אב לשטחים פתחים המהווה מסד תכנוני לתכנית הכוללת? האם נערך סקר ערכי טבע ונוף? האם הוא נסמך על מסד נתונים של מיפוי אקולוגי ?
- בחינה מקצועית של ערכיות מחייבת בחינה של כל תחום כשלעצמו (אקולוגיה, נוף, תרבות ומורשת) לפני שניתן לשקלל לערכיות כוללת. חשוב לייצר גם מפות ערכיות לכל נושא בנפרד כדי לאפשר שקיפות ולתת אפשרות להתייחס לכל דיסיפלינה כשלעצמה. רצוי שניתוח הערכיות יהיה אחד מנספחי התכנית המנחים כדי לסייע לתכנון מפורט ולניהול השטחים הפתוחים. ניתוח ערכיות מתייחס לרוב לתאי שטח. חשוב להתייחס גם בראיית מקרו לרצפים של שטחים פתוחים כמסדרונות אקולוגיים. תא שטח יכול להיות בעל ערכיות נמוכה בפני עצמו אך בעל ערכיות גבוהה כחלק ממערך שטחים פתוחים.
- האם יש התייחסות למסדרונות אקולוגיים ארציים ופירוט מסדרונות ברמה המקומית? כך לדוגמא, במועצה אזורית מגידו הוכנה מפת מסדרונות בשלושה סדרי גודל.

- ראייה אזורית של הנוף, לא רק יישובית
- שימור עצים בוגרים

אסור לבנות על פרחי הבר.
 רגע לפני שהרקפות, הנרקיסים ופרחי האירוס נכחדו, ילדי ישראל למדו שאסור לקטוף את פרחי הבר. כיום, הפעילות לשמירת הטבע והסביבה ממוקדת בתכנון השומר על מרחבים פתוחים ועל השבת הטבע וה"רוק בעיניים" לערים.

החברה להגנת הטבע

אגף שימור סביבה וטבע

- קישור בין שבילים יישובים לשבילים ארציים
- מסחר בצידי דרכים כמפגע נופי
- ממשקי עיר כפר

תחבורה

- האם ניתן יחס הולם לתחבורה ציבורית?
- האם קיים קשר בין מוקדים עם נגישות גבוהה בתח"צ לבין יעודי הקרקע?
- מה הקשר למערכת התחבורה הארצית? – תכנית כוללנית יכולה להוסיף או להזיז דרכים (למשל הסטה אל מחוץ לעיר לש"פ)
- האם קיימים לחצים לפיתוח דרכים על חשבון ש"פ?

דגשים ספציפיים לתכניות כוללניות במרחב העירוני:

- האם ניתן דגש להולכי הרגל ולרוכבי האופניים? (שבילים, קישוריות, תקן חנייה)

נושאים ייחודיים לתכניות כוללניות במרחב העירוני:

- האם התכנית מתייחסת כראוי להתחדשות עירונית וציפוף?
- מהי מדיניות הבניה לגובה בתכנית? מהי המדיניות בנוגע לבנייה מרקמית?

נושאים ייחודיים לתכניות כוללניות במועצות אזוריות:

תשתיות

- מסדרון תשתיות?
- קווי מתח גבוה – הטמנה?
- מאגרי מים: האם קולחים או שפירים? האם "סטרילי" או מאפשר צומח גדות ומעודד ציפורים?
- טורבינות רוח
- פוטוולטאי

חקלאות

אסור לבנות על פרחי הבר.
רגע לפני שהרקפות, הנרקיסים ופרחי האירוס נכחדו, ילדי ישראל למדו שאסור לקטוף את פרחי הבר. כיום, הפעילות לשמירת הטבע והסביבה ממוקדת בתכנון השומר על מרחבים פתוחים ועל השבת הטבע וה"רוק בעיניים" לערים.

החברה להגנת הטבע

אגף שימור סביבה וטבע

- התוכניות הכוללניות צריכות לערוך סיווג של השטחים החקלאיים כדי לכוון את המבנים החקלאיים לאזורים מסוימים ולהרחיק אותם משטחים אחרים, שיימצאו ערכיים נופית למשל
- התייחסות לגידור
- התייחסות לקירוי צמחי – האם יש המלצה להרחבת הקירוי צמחי?
- האם יש התייחסות לשמירה על מסדרונות אקולוגיים וחייצים טבעיים בין שטחים מעובדים?
- האם יש התייחסות לאיתור הקרקעות המתאימות ביותר לעיבוד ושאינן בהם ערכי טבע מיוחדים במינם? (בסיוע סקרים חקלאיים וסקרי טבע).

שונות

- חשוב לתת ביטוי לממשקים יחודיים, כמו למשל יישובים צמודי דופן לשטחי גן לאומי וכד'.
- האם יש התייחסות למערכות אקולוגיות בסיכון?
- יש לתת התייחסות לשבילי מטיילים וחניוני לילה, בפרט ביישובים הסמוכים לשביל ישראל ולשבילי הליכה אזוריים.

כללי

נספחים ומסמכים מנחים: יש לקבוע כי כל הנספחים יהיו פתוחים להערות הציבור. חסרונות – שכבה לא סטטוטורית ולא מחייבת ולכן מאפשרים גמישות רבה לועדה המקומית אם לפעול על פיהם או לא, אינה מחויבת בחשיפה לציבור. חסרון נוסף הוא מידת הגמישות של נספחים אלו, והיותם בלתי מחייבים. ברצותן – הוועדות המקומיות פועלות על פיהם, וברצותן מתעלמות, מה שמהווה פתח בעייתי להתנהלות שרירותית ולקושי לערוך מנגנון בקרה ציבורי על התנהלות הועדה המקומית.

בהצלחה אגף שימור טבע וסביבה בחברה להגנת הטבע

